

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 36/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om
særskilt kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 25. august 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Mille Haslund Mellbye
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Saken hjemvises til Statens pensjonskasse for
ny behandling.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2004-12-02 nr. 1563 om billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner mv. og forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

██████████, født ██████████, har tjenestegjort i 2 sammenhengende kontingenter i ██████████ fra ██████████. Etter tjenesten forsøkte skadelidte seg i ulike småjobber i Oslo, før han ble ansatt som trikkesjåfør i Oslo sporveier fra ██████████ til ██████████. Han ble sykemeldt på grunn av ryggplager i ██████████. Skadelidte hadde på denne tiden utviklet et alvorlig alkoholproblem. Etter ett års sykemelding flytter han med familien til ██████████, der skadelidte forsøker å omskolere seg til landbruksmekaniker, men uten at han lykkes. Han forsøker ny omskolering gjennom et bakeri i ██████████, men heller ikke dette klarer han å fullføre. I ██████████ forsøker skadelidte seg som helse- og omsorgsarbeider, også dette uten hell.

Fra begynnelsen av ██████████-tallet og frem til ██████████ gikk skadelidte på attføringspenger, hvoretter han igjen forsøkte å omskolere seg gjennom en tømrerlinje. Skadelidte gjennomførte ikke dette. Fra 1996 var han igjen over på arbeidsavklaringspenger. Han søkte om uføretrygd både i 1999 og i 2001, men fikk avslag ved begge tilfeller. Skadelidte anket også begge sakene inn for Trygderetten, som opprettholdt avslaget i begge omganger. I 2003 ble han på ny vurdert som ufør. Han fikk innvilget uførepensjon fra 2003 som følge av Bechterews og alkoholisme.

I forbindelse med kravet etter kompensasjonsordningen er det utarbeidet en spesialisterklæring fra psykologspesialist dr. Arnold Myrvang. Han kom i sin erklæring til at skadelidte har en psykisk belastningsskade. Han uttaler følgende;

«Med utgangspunkt i klinisk utredning, anamnese og bakgrunnsinformasjon konkluderes det med at søker har en selvstendig psykisk belastningsskade, med komorbiditet av andre psykiske lidelser. Primærlidelse er F43.1 Posttraumatisk stresslidelse ... Som sekundærlidelse fyller søker kriteriene for F10.2 Psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser som skyldes bruk av alkohol; avhengighetssyndrom. Videre følger søker kriteriene for F41.0 Panikk lidelse».

Dr. Myrvang skriver at det vanskelig lar seg besvare hvordan det videre sykdomsforløpet mest sannsynlig ville utviklet seg dersom skadelidte ikke hadde utført den aktuelle tjenesten. Han kommer til at sannsynligheten for årsakssammenheng mellom det han har opplevd gjennom tjenesten og utviklingen av hans diagnostiske bilde vurderes som større enn 50 %.

Etter anmodning fra SPK har SPKs rådgivende spesialist i nevrokirurgi Ole Jørgen Kirkeby, foretatt en gjennomgang av om skadelidte, uavhengig av tjenesten i ██████████ og PTSD lidelsene, ville vært helt eller delvis arbeidsufør som følge av fysiske plager.

Dr. Kirkeby viser til at skadelidte har hatt betydelige somatiske plager som i hovedsak utviklet seg fra ██████████, men som økte på frem til det forelå et betydelig kronisk smerteproblem i 2003. Han finner det derfor overveiende sannsynlig at det kroniske smerteproblemet skyldtes Bechterews sykdom. Ut fra dette mener han at det er sannsynlighetsovervekt for at de kroniske leddsmertene som ble beskrevet i 2002 og 2003 hadde medført uførepensjon selv om skadelidte hadde vært psykisk frisk.

Det er derfor dr. Kirkebys konklusjon at det er overveiende sannsynlig at skadelidte, uavhengig av FN-tjenesten og hans PTSD lidelse, ville vært helt eller delvis arbeidsufør som følge av fysiske plager.

SPK innvilget skadelidte full kompensasjon etter forskrift om billighetserstatning. SPK fant likevel ikke grunnlag for å tilkjenne kompensasjon etter forskrift om den særskilte kompensasjonsordningen. SPK mener det ikke foreligger årsakssammenheng mellom den psykiske lidelsen og skadelidtes ervervsmessige uførhet. Advokat Tuflått har på vegne av skadelidte påklaget vedtaket. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at de psykiske plagene er en nødvendig og tilstrekkelig årsaksfaktor til skadelidtes fulle, varige uførhet.

SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er derfor oversendt Nemnda for klagebehandling.

2. Nemndas vurdering

SPK har lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av deltakelsen i internasjonale operasjoner. Det sentrale spørsmålet i saken er hvorvidt det er sannsynliggjort en årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og hans ervervsmessige uførhet i dag.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele eller deler av skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

I denne saken hevder SPK at det foreligger selvstendig virkende årsaker i form av somatiske plager som, uavhengig de psykiske plagene etter FN-tjenesten, har medført 100 % varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte. I tilfeller der staten hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, er det staten som har bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Av saksdokumentene fremkommer at skadelidte har omfattende somatiske lidelser i form av problemer med hofta, rygg og nakke. Dette har medført at han har fått diagnosen Bechterews sykdom. Nemnda bemerker for øvrig at uførevedtaket fra 2003 er innvilget med 100 % som følge av somatiske lidelser i form av kroniske leddsmerter. Skadelidte har videre opplevd et massivt hjerteinfarkt i [REDACTED].

Med bakgrunn i at det som utgangspunkt foreligger en erstatningsmessig skade basert på SPKs vurdering av sannsynlighetsovervekt for at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade i tjeneste, finner nemnda det er uheldig at partene ikke i fellesskap har fått belyst forholdene omkring de somatiske forhold, som er av vesentlig betydning for om skadelidte likevel er berettiget til kompensasjon. Trygden har lagt til grunn at skadelidte er 100 % ervervsufør. I spesialisterklæring datert 26. mars 2003 fra avdelingsoverlege Jan A. Lund til trygden fremkommer følgende:

«Det foreligger en mangeårig kjent Mb. Bekhterev som etter hvert har gitt pasienten betydelige problemer. Spesielt har han utviklet store sekundære myalgier med funksjonshemming i hverdagen.»

Han har vært arbeidsufør i en årrekke, og hans plager har for lang tid siden blitt kroniske. Han virker svært hemmet, og jeg betviler at han vil klare rehabilitering til yrkesaktivt liv. Det mest realistiske er sannsynligvis å innvilge han uførepensjon, evt. kan man jo revurdere hans medisinske tilstand etter for eksempel 3-5 år.»

Hvilken betydning skadelidtes underliggende psykiske belastningslidelse har betydd for denne vurderingen er uklart.

SPK har ensidig innhentet en uttalelse fra sin rådgivende lege, spesialist i nevrokirurgi. Han har kun har forholdt seg til skriftlig materiale. Hvilket mandat den rådgivende legen har fått, er også uklart utover «Undertegnede er anmodet av Statens pensjonskasse om en gjennomgang av vedlagte opplysninger og en vurdering av om skadelidte, uavhengig av FN-tjenesten/ PTSD, uansett ville vært helt eller delvis arbeidsufør som følge av fysiske plager». Konklusjonen i den rådgivende legens uttalelse går ut på at skadelidte «uansett ville vært helt eller delvis arbeidsufør som følge av fysiske plager».

Dersom det legges til grunn kun delvis ervervsuførhet som følge av de somatiske plagene, vil den skadelidte kunne være berettiget til delvis kompensasjon.

Skadelidte selv forklarte for nemnda at hans fysiske plager i dag er langt bedre enn de har vært tidligere. Det er ikke innhentet noen ytterligere erklæringer som kan belyse dr. Kirkebys konklusjoner, og heller ikke gjort noen nye undersøkelser knyttet til skadelidtes fysiske plager, blant annet hva gjelder diagnosen Bechterews sykdom. For nemnda blir bevissituasjonen uklar basert på en ensidig innhentet erklæring fra SPK på den ene side og en forklaring fra skadelidte avgitt nå i tilknytning til fremsettelse av krav om kompensasjon på den annen side. Det vises for så vidt til Rt 1998 s 1565 på side 1570, hvor Høyesterett uttaler:

«Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjon. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på, jf. her - om bevisbedømmelsen på et annet rettsområde - Rt-1995-821.»

Etter nemndas syn gir ikke spesialisterklæringen eller tilleggsuttalelsen fra dr. Kirkeby de nødvendige avklaringer knyttet til hvilken innvirkning skadelidtes somatiske plager har på hans ervervsevne i dag. Det er åpenbart at han har omfattende plager, men om de ville ha medført fullstendig bortfall av ervervsevnene om den psykiske belastningsskaden tenkes borte fremstår som usikkert. Skadelidtes egen forklaring om helsetilstanden slik han opplever den i dag, er ikke egnet til å skape større avklaring. Med bakgrunn i at det med basis i spesialisterklæring fra psykologspesialist Arnold Myrvang er lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningslidelse etter tjenesten, bør konsekvensene av de somatiske forholdene for skadelidtes ervervsevne etter nemndas oppfatning, utredes nærmere av uavhengig ekspertise.

Vedtaket fra SPK oppheves dermed og saken hjemvises til ny behandling. Nemnda presiserer at innhenting av ytterligere medisinske opplysninger i saken, også videre bør skje i et tett samarbeid mellom skadelidte og SPK. Saken bør for øvrig gis prioritet og følges opp utenom den alminnelige saksrekken.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand for klageomgangen stort kr 34 425,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 14 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011

om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

Det er fremlagt reiseutgifter for fremmøte fra skadelidte og hans kone. Nemnda vil bemerke at det normalt kun er skadelidtes reisekostnader som dekkes under ordningen. Det er imidlertid fremlagt legeerklæring, hvor det fremgår at skadelidte på grunn av amputert ben, har behov for reisefølge. På denne bakgrunn dekkes rimelig og nødvendige kostnader for skadelidtes kone.

Nemnda finner imidlertid likevel ikke å kunne dekke skadelidtes reiseregning i sin helhet. Det er lagt frem en reiseregning med til sammen 6 døgn på hotell. Hotellkostnadene begrunnes med at advokaten deres ikke hadde anledning til å møte dem på annet tidspunkt enn torsdag 20. august 2015 for et møte i forkant behandlingen. Behandlingen i nemnda var satt til tirsdag 25. august 2015. Etter nemndas syn ligger disse kostnadene langt utenfor hva som kan anses som rimelig og nødvendig i forbindelse med fremmøte for nemnda. For øvrig har advokaten i sin salær oppgave oppgitt et 1,5 timers møte med skadelidte mandag 24. august. Nemnda finner etter dette at 2 døgn kan anses som rimelig og nødvendig.

3. Konklusjon

Saken hjemvises til SPK for ny behandling.

SPK utbetaler kr. 34 425,- inkl. mva. for kostnader ved juridisk bistand for klageomgangen. I tillegg dekkes reiseutgifter i forbindelse med møtet i Nemnda, totalt kr. 9904,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 21. september 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder